

Rapport 2025:3

## Gömda fel

Mörkertal för felaktiga utbetalningar från  
arbetslöshetsförsäkringen



## IAF:s tillsyn

Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringen (IAF) ansvarar för tillsynen över arbetslöshetsförsäkringen. Vi utövar tillsyn över arbetslöshetskassorna och gör uppföljning av arbetslöshetsförsäkringen. Vi granskar Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden som har samband med arbetslöshetsförsäkringen och av ärenden om återkallande av anvisning till arbetsmarknadspolitiska program, samt av Arbetsförmedlingens utbetalningar av statsbidrag till arbetslöshetskassorna. Vidare granskar vi Arbetsförmedlingens handläggning av ärenden om varning och avstängning från aktivitetsstödet, utvecklingsersättningen och etableringsersättningen och Försäkringskassans handläggning av ärenden om avstängning från sådan ersättning. Vi följer utvecklingen inom våra tillsynsområden och tar de initiativ till åtgärder som uppföljningen ger anledning till.

Vi verkar för att Arbetsförmedlingen, arbetslöshetskassorna och Försäkringskassan tillämpar bestämmelserna i lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring och lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor samt i tillhörande förordningar och föreskrifter likformigt och rättvist. Vi verkar även för att säkerställa att arbetslöshetsersättning betalas ut endast till de personer som är berättigade till det. Det gör vi bland annat genom att påtala de brister vi finner till de aktörer vi granskar, och Arbetsförmedlingen ska till regeringen och IAF redovisa vilka åtgärder som har vidtagits eller kommer att vidtas för att avhjälpa bristerna. När det gäller arbetslöshetskassorna får vi dessutom meddela erinringar och förelägga en arbetslöshetskassa att vidta åtgärder.

Vi för statens talan i domstol och utfärdar föreskrifter inom arbetslöshetsförsäkringens område. Vi bidrar även till att förtydliga regelverket genom yttranden till bland annat Högsta förvaltningsdomstolen.



## Förord

När en arbetslöshetskassa upptäcker att arbetslöshetsersättning betalats ut felaktigt, ska ersättningen som huvudregel återkrävas. Arbetslöshetskassornas arbete med att upptäcka och återkräva felaktiga utbetalningar är omfattande. Det är däremot inte känt hur stor del av de felaktiga utbetalningarna som upptäcks i arbetslöshetskassornas kontrollarbete. En del av de felaktiga utbetalningarna, det så kallade mörkertalet, undgår upptäckt.

Syftet med den här granskningen är att uppskatta hur stort mörkertalet för felaktiga utbetalningar är. IAF har gjort uppskattningen med hjälp av AI-baserade, prediktiva modeller.

Sveriges a-kassor och samtliga arbetslöshetskassor har fått möjlighet att faktagranska kapitel 1, 3 och 4 i rapporten.

Granskningen har genomförts av Robert Granat, Sandra Bojmar och Niklas Ottosson. Rapporten föredrogs av Robert Granat. Vid den slutliga beredningen av ärendet deltog enhetscheferna Cathrine Carlberg, Mikaela Glod, och Carolina Stiwenius. Enhetschefen för analysenheten har fattat beslut i ärendet.

Katrineholm den 25 februari 2025

Jessica Idbrant  
Enhetschef

Robert Granat  
Utredare



# Sammanfattning

I den här rapporten har IAF uppskattat omfattningen av de felaktiga utbetalningar som inte upptäckts i arbetslöshetskassornas löpande kontroller, det så kallade mörkertalet.

## Arbetslöshetskassorna hittar upp till omkring två tredjedelar av alla felaktiga utbetalningar

Andelen tidrapporter som ledde till återkrav låg under 2021–2023 på 2,2 procent. Genom AI-baserade prediktiva modeller uppskattas mörkertalet, de gömda felen, till 1,0–2,6 procent av de tidrapporter som inte gett upphov till återkrav. Omräknat till felaktiga utbetalningar för 2024 innebär det ungefär 156–383 miljoner kronor. Vi har som jämförelse skattat mörkertalet från ett slumpmässigt urval till 1,4–4,3 procent av de tidrapporter som inte gett upphov till återkrav, vilket omräknat till felaktiga utbetalningar för 2024 motsvarar ungefär 108–498 miljoner kronor. Det innebär sammantaget att arbetslöshetskassorna hittar upp till omkring två tredjedelar av de totala felaktiga utbetalningarna i kronor.

## Skillnaderna mellan arbetslöshetskassorna är stora

Andelen tidrapporter som ledde till återkrav under den aktuella tidsperioden varierade mellan 1,2 och 3,7 procent för arbetslöshetskassorna. Den AI-baserade uppskattningen av mörkertalen var som lägst 0,5 och som högst 3,7 procent av tidrapporterna som inte gett upphov till återkrav. IAF fann inget tydligt samband mellan andelen återkrav per arbetslöshetskassa och det uppskattade mörkertalsintervallet, men granskningen visar att ett större antal tidrapporter har ett samband med högre nedre gräns för mörkertalet.

## Riskbaserat urval kan snabbare hitta gömda fel

De prediktiva modellerna ger oss ett riskbaserat urval av tidrapporter som inte tidigare gett upphov till återkrav. Granskningen visar att det är mer träffsäkert att i kontroller av utbetalad arbetslöshetsersättning välja ut tidrapporter baserat på förhöjd risk för felaktigheter enligt prediktiva modeller än med slumpmässiga urval. Det riskbaserade urvalet identifierade fler tidrapporter med faktiska fel än det slumpmässiga urvalet, även om det totala antalet identifierade fel var förhållandevis lågt. IAF bedömer att riskbaserade urval som bygger på AI-modeller kan bidra till en effektivare och mer träffsäker kontroll, och göra att vissa typer av gömda fel identifieras fortare.



# Innehåll

<b>1</b>	<b>Inledning</b> .....	<b>6</b>
1.1	Syfte .....	6
1.2	Metod.....	6
<b>2</b>	<b>Slutsatser</b> .....	<b>8</b>
2.1	Betydande mörkertal kvarstår för de felaktiga utbetalningarna .....	8
2.2	Mörkertalet för tidrapporter med fel varierar kraftigt mellan arbetslöshetskassorna .....	8
2.3	Riskbaserade kontroller mer effektiva än slumpvisa .....	8
<b>3</b>	<b>Bestämmelserna om återkrav</b> .....	<b>9</b>
<b>4</b>	<b>Resultat</b> .....	<b>10</b>
4.1	Arbetslöshetskassornas manuella kontroller av utvalda tidrapporter .....	10
4.2	Arbetslöshetskassorna upptäcker upp till omkring två tredjedelar av de felaktiga utbetalningarna .....	12
4.2.1	Uppskattningar med prediktiv modellering .....	12
4.2.2	Uppskattningar av mörkertalet utifrån arbetslöshetskassornas kontroller av slumpvalda tidrapporter .....	15
4.2.3	Jämförelser med tidigare uppskattningar av mörkertalet .....	16
4.3	Riskbaserat urval kan vara bättre än slumpvisa .....	17
4.4	Arbetslöshetskassornas kontroller har förbättrats men kan fortsätta utvecklas .....	17
	Källor.....	19



# 1 Inledning

Det är centralt för arbetslöshetsförsäkringens legitimitet att arbetslöshetsersättning bara betalas ut till de som har rätt till ersättningen. Därför är det viktigt att arbetslöshetskassorna effektivt och snabbt kan hitta felaktiga utbetalningar och återkräva ersättning där förutsättningarna för återkrav är uppfyllda.

Trots att arbetslöshetskassornas arbete med att upptäcka och återkräva felaktiga utbetalningar är omfattande, vore det både svårt och resurskrävande att leta upp samtliga felaktiga utbetalningar. I den här granskningen har IAF använt prediktiva modeller och slumpmässiga urval för att uppskatta hur mycket felaktigt utbetald arbetslöshetsersättning som undgår upptäckt, det så kallade mörkertalet. Vi har även undersökt om riskbaserade urval är mer träffsäkra än slumpmässiga urval när det gäller att hitta felaktiga utbetalningar.

## 1.1 Syfte

Syftet med granskningen är att uppskatta mörkertalet för felaktiga utbetalningar från arbetslöshetsförsäkringen.

Granskningen har utgått från följande frågor:

- Hur stort är mörkertalet för de felaktiga utbetalningarna från arbetslöshetsförsäkringen?
- Skiljer sig mörkertalet åt mellan de undersökta arbetslöshetskassorna?

## 1.2 Metod

I granskningen har IAF använt AI-baserade, prediktiva modeller för att göra riskbaserade urval av enskilda tidrapporter utifrån bakgrundsdata om utbetalningar och ersättningstagare. Träningen av modellerna samt det riskbaserade urvalet har använts för att skatta mörkertalet för felaktiga utbetalningar. Vi har även som jämförelse skattat mörkertalet från ett slumpmässigt urval. Skattningarna redovisas som intervall i rapporten. Med hög sannolikhet ligger det sanna värdet inom det skattade intervallens gränser.

Prediktiva modeller är statistiska modeller som med hög precision kan förutspå vilka data som borde ha en viss egenskap (i denna rapport en felaktig utbetalning) förutsatt att modellerna tränas på ett tillräckligt antal historiska data av tillräckligt god kvalitet.

Vi har använt prediktiva modeller i den här granskningen på följande sätt:



- Modellerna har tränats på tidsrapporter och annan bakgrundsinformation från IAF:s statistik- och tillsynsdata från perioden 2021–2023.
- Modellerna har använts för att identifiera tidsrapporter som enligt dem har förhöjd risk<sup>1</sup> för att vara felaktiga.
- Resultatet från modellernas träning har använts för att uppskatta övre och undre gränser för mörkertalet av de felaktiga tidsrapporterna.

De prediktiva modellerna kan förväntas hitta de typer av fel som arbetslöshetskassorna hittar i sina ordinarie kontroller. Andra typer av fel, som inte finns tydligt representerade i historiska data, kan inte upptäckas. Det kan till exempel vara felaktiga beräkningar av arbetstid eller olika former av skenanställningar som arbetslöshetskassorna i regel inte kan hitta utan hjälp från andra myndigheter.

Detaljer om de prediktiva modellerna och hur uppskattningarna av mörkertalet beräknas beskriver vi i den fristående metodbilagan *Metodbilaga för Gömda fel*.

Tio arbetslöshetskassor har undersökt de prediktiva modellernas träffsäkerhet genom att genomföra kontroller av tidsrapporter som enligt modellerna har förhöjd risk för fel. Arbetslöshetskassorna har också gjort kontroller på ett slumpmässigt urval av tidsrapporter där risken är okänd, men där det inte tidigare funnits något återkrav. Det har gett oss underlag för en jämförande skattning av mörkertalet, samt möjligheten att jämföra hur många fel det riskbaserade urvalet hittar i jämförelse med ett slumpmässigt.

---

<sup>1</sup> En förhöjd risk innebär att en prediktiv modell beräknat att sannolikheten för ett gömt fel är mer än 50 procent.



## 2 Slutsatser

I det här kapitlet presenterar vi IAF:s slutsatser och bedömningar utifrån de granskningsresultat som redovisas i kapitel 4. I rapporten har IAF uppskattat de felaktiga utbetalningar som inte upptäckts i arbetslöshetskassornas löpande kontroller, det så kallade mörkertalet. I granskningen skattas mörkertalet genom prediktiva modeller respektive skattning utifrån ett slumpmässigt urval. Tio arbetslöshetskassor har gjort manuella kontroller av tidrapporter från båda urvalen.

### 2.1 Betydande mörkertal kvarstår för de felaktiga utbetalningarna

Med hjälp av prediktiva modeller uppskattas mörkertalet till 1,0–2,6 procent och med ett slumpmässigt urval till 1,4–4,3 procent av de tidrapporter som inte tidigare gett upphov till återkrav. Omräknat till felaktiga utbetalningar för 2024 innebär det 156–383 miljoner respektive 108–498 miljoner kronor. Under 2024 återkrävde arbetslöshetskassorna omkring 260 miljoner kronor, vilket innebär att arbetslöshetskassorna upptäcker 40–63 procent respektive 34–71 procent av de totala felaktiga utbetalningarna. Enligt båda metoderna, hittar arbetslöshetskassorna upp till omkring två tredjedelar av de felaktiga utbetalningarna.

### 2.2 Mörkertalet för tidrapporter med fel varierar kraftigt mellan arbetslöshetskassorna

Det finns betydande variationer i andelen upptäckta felaktiga utbetalningar mellan arbetslöshetskassorna. Uppskattningen av mörkertalet som baseras på de prediktiva modellerna följer samma mönster. Med de prediktiva modellerna skattar vi mörkertalet till lägst 0,5 och högst 3,7 procent av tidrapporterna som inte tidigare gett upphov till återkrav.

### 2.3 Riskbaserade kontroller mer effektiva än slumpvisa

Granskningen visar att ett riskbaserat urval via prediktiva modeller kan identifiera nästan tre gånger så många fel som ett slumpmässigt urval vid kontrollen av tidrapporter. Arbetslöshetskassorna kan därför effektivisera sina kontroller genom att införa riskbaserade urval.





### 3 Bestämmelserna om återkrav

Arbetslöshetsersättning betalas ut till de personer som uppfyller villkoren för det, enligt lagen (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring (ALF).<sup>2</sup> I vissa fall kan en utbetalning av arbetslöshetsersättning bli fel och då ska den återbetalas. Regler för när en enskild är återbetalningsskyldig finns i ALF, och regler för när en arbetslöshetskassa är återbetalningsskyldig finns i lagen (1997:239) om arbetslöshetskassor (LAK).<sup>3</sup>

När arbetslöshetsersättning har betalats ut felaktigt, ska en arbetslöshetskassa som huvudregel besluta om återkrav och den enskilde betala tillbaka ersättningen.<sup>4</sup> Är det den enskilde själv som har orsakat den felaktiga utbetalningen, ska återbetalning alltid ske. Detsamma gäller om den enskilde på annat sätt fått ersättning obehörigen eller med för högt belopp och borde ha insett det (ond tro). Om det däremot är någon annan än den enskilde som har orsakat den felaktiga betalningen och den enskilde inte borde ha insett att ersättningen betalats ut felaktigt (god tro), finns det ingen skyldighet för den enskilde att betala tillbaka ersättningen.<sup>5</sup> En arbetslöshetskassa kan också, om det finns särskilda skäl, besluta att efterge ett återkrav helt eller delvis.<sup>6</sup>

Arbetslöshetskassorna är skyldiga att betala tillbaka statsbidrag för arbetslöshetsersättning som har betalats ut felaktigt. Återbetalningsskyldigheten omfattar dock inte belopp som en arbetslöshetskassa har beslutat att efterge. En arbetslöshetskassa är inte heller skyldig att betala tillbaka statsbidrag om det är någon annan än den som fått ersättningen eller en arbetslöshetskassa som har orsakat den felaktiga utbetalningen och den enskilde har varit i god tro.<sup>7</sup>

---

<sup>2</sup> Se 3 § och bl.a. 9 § om grundvillkoret, 12–18 §§ om arbetsvillkoret och 7 § om medlemsvillkoret.

<sup>3</sup> Regler om bidragsbrott och när en arbetslöshetskassa är skyldig att göra en polisanmälan om misstänkt bidragsbrott framgår av bidragsbrottslagen (2007:612).

<sup>4</sup> 68–68 a §§ ALF.

<sup>5</sup> 68 § ALF.

<sup>6</sup> 68 d § ALF.

<sup>7</sup> 94–c §§ LAK.

## 4 Resultat

I det här kapitlet redogör vi för utfallet av den prediktiva modelleringen och resultatet från de kontroller som arbetslöshetskassorna har utfört. Granskningen visar:

- Med hjälp av prediktiv modellering uppskattar vi mörkertalet till 1,0–2,6 procent av de tidsrapporter som inte tidigare varit föremål för återkrav. Vi beräknar att det motsvarade 156–383 miljoner av totalt 21,5 miljarder kronor i utbetald arbetslöshetsersättning under 2024.
- Kontrollerna av de slumpmässigt utvalda tidsrapporterna gav en motsvarande uppskattning av mörkertalet på 1,4–4,3 procent. Vi beräknar att det motsvarade 108–498 miljoner kronor under 2024.
- Arbetslöshetskassorna upptäckte uppskattningsvis upp till omkring två tredjedelar av de felaktiga utbetalningarna.
- Med hjälp av prediktiv modellering har vi uppskattat intervallet för mörkertalet för tidsrapporterna för de enskilda arbetslöshetskassorna till mellan 0,5 och 3,7 procent av de tidsrapporter som inte tidigare gett upphov till återkrav.
- Arbetslöshetskassornas kontroller av utvalda tidsrapporter med förhöjd risk visade att det riskbaserade urvalet kan leda till fler träffar än ett slumpmässigt urval.

I granskningen ingick totalt strax över 12,5 miljoner tidsrapporter från perioden 2021–2023 och samtliga arbetslöshetskassor, varav knappt 265 000 var tidsrapporter med återkrav. Den totala andelen återkrav var 2,2 procent sett till andelen tidsrapporter som tidigare gett upphov till återkrav, och 1,9 procent sett till totalt utbetalt belopp. Diagram 1 visar fördelningen av de tidsrapporter mellan arbetslöshetskassorna som ingick i granskningen.

### 4.1 Arbetslöshetskassornas manuella kontroller av utvalda tidsrapporter

Inom ramen för granskningen fick tio arbetslöshetskassor<sup>8</sup> göra manuella kontroller av 200 tidsrapporter per arbetslöshetskassa. De fick i uppgift att undersöka 100 tidsrapporter vardera som enligt den prediktiva modelleringen hade förhöjd risk för fel, och 100 tidsrapporter som var slumpmässigt utvalda. Vilken kategori tidsrapporterna tillhörde framgick inte för arbetslöshetskassorna.

Arbetslöshetskassorna kontrollerade sedan tidsrapporterna utifrån bland annat samtidigt utbetald ersättning från CSN, Försäkringskassan och

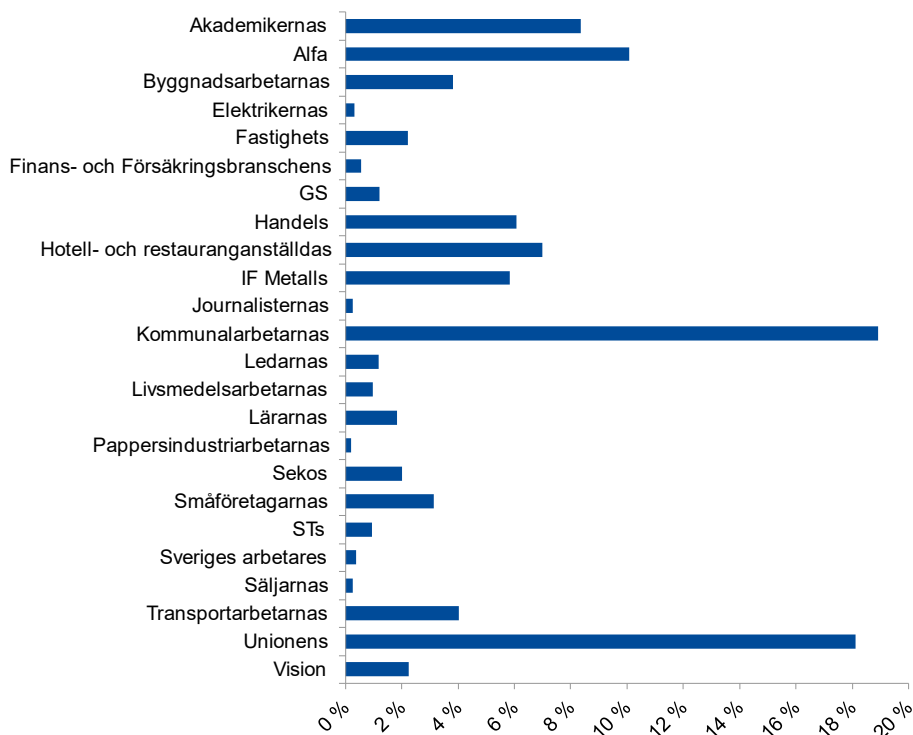
---

<sup>8</sup> Alfa, Handels, Hotell- och restauranganställdas, IF Metalls, Ledarnas, Lärarnas, Småföretagarnas, STs, Sverige Arbetares och Säljarnas.



Pensionsmyndigheten. Arbetslöshetskassorna kontrollerade även om det fanns uppgifter om inkomster i arbetsgivardeklarationen<sup>9</sup> och gjorde andra kontroller som de ansåg nödvändiga i det enskilda fallet<sup>10</sup>.

Diagram 1: Fördelning av antalet utvalda tidrapporter under 2021–2023 för samtliga arbetslöshetskassor.



Källa: IAF:s statistik- och tillsynsdatas.


Arbetslöshetskassorna fick uppge ifall den utbetalning som hör till tidrapporten bedömdes vara korrekt eller var bekräftat felaktig. Vissa arbetslöshetskassor valde att inte bedöma utbetalningen som bekräftat felaktig, utan kommenterade i stället att den var misstänkt felaktig. Det senare innebär att tidrapporten gick vidare till ytterligare kontroller och eventuellt kunde resultera i återkrav i efterhand.

Tabell 1 visar antalet slumpvalda och kontrollerade tidrapporter samt utfallet av kontrollerna. Beroende på hur många misstänkta fel som blir bekräftade, spänner den möjliga andelen tidrapporter med fel från 1,0 till 2,7 procent.<sup>11</sup> Eftersom dessa fel

<sup>9</sup> Arbetsgivardeklarationerna visar inkomst per månad, medan tidrapporterna avser kalenderveckor. Nuvarande bestämmelser medför därför att extra kontroller behöver göras för att avgöra när under månaden som ersättningstagaren eventuellt haft inkomst från utfört arbete.

<sup>10</sup> Exempelvis kunde arbetslöshetskassan ta kontakt med arbetsgivaren eller kontrollera bolagsuppgifter.

<sup>11</sup> Arbetslöshetskassornas kontroller avslutades 31 oktober 2024 och IAF:s sista avstämning av hur många misstänkta tidrapporter som genererat återkrav i efterhand skedde 31 januari 2025. I de fall en misstänkt tidrapport blivit ett återkrav redovisas dessa under "Bekräftat" i tabell 1.



redan borde ha hittats, ger det här utfallet en fingervisning om hur många gömda fel i tidrapporteringen som arbetslöshetskassorna inte hittar i sitt ordinarie kontrollarbete.

Tabell 1: Sammanställning av slumpmässigt utvalda tidrapporter som kontrollerades manuellt av arbetslöshetskassorna.

Tidrapporter utan kända återkrav	Totalt antal	Slumpmässigt urval	Kontroll <sup>12</sup>	Bekräftat (%)	Misstänkt (%)	Bekräftat + Misstänkt (%)
Enbart slumpmässigt urval	4 536 291	1 000	887	9 (1,0)	15 (1,7)	24 (2,7)

Källa: IAF:s statistik- och tillsynsdatas och resultatet av arbetslöshetskassornas kontroll.

## 4.2 Arbetslöshetskassorna upptäcker upp till omkring två tredjedelar av de felaktiga utbetalningarna

Vi har uppskattat den totala andelen tidrapporter som innehåller gömda fel med två metoder.

Den ena metoden är den prediktiva modellering vars resultat beskrivs närmare i avsnitt 4.2.1. Själva metoden beskrivs närmare i rapportens metodbilaga.

Den andra metoden är en uppräkningsmetod utifrån de slumpmässigt utvalda tidrapporter som arbetslöshetskassorna kontrollerat. Resultatet från denna metod beskrivs i avsnitt 4.2.2. Vi har också omvandlat det uppskattade mörkertalet från andelen tidrapporter till antalet ersättningsdagar och andelen felaktigt utbetalt belopp enligt avsnitt 2.7.7 i metodbilagan.

### 4.2.1 Uppskattningar med prediktiv modellering

Den prediktiva modelleringen används för att göra av uppskattning som gäller de typer av fel som arbetslöshetskassorna redan upptäcker<sup>13</sup>, och resultatet är förenat med vissa osäkerhetsfaktorer, se avsnitt 1.2. Eftersom modelleringen enbart bygger på tillgängliga data, kan den ge ett något lägre resultat än det resultat som beräknades från de slumpvis utvalda tidrapporterna.

#### 4.2.1.1 Sammanvägt resultat för samtliga arbetslöshetskassor

<sup>12</sup> Två av arbetslöshetskassorna hann inte kontrollera alla sina tidrapporter inom den utsatta tiden, se även tabell 2.

<sup>13</sup> IAF 2022:12 Arbetslöshetskassornas återkrav av arbetslöshetsersättning.



Det sammanviktade<sup>14</sup> resultatet från den prediktiva modelleringen visar att arbetslöshetskassorna under den undersökta tidsperioden har missat att identifiera fel i 1,0–2,6 procent av de tidrapporter som inte tidigare gett upphov till återkrav. IAF konstaterar att det i princip sammanfaller med de lägsta och högsta möjliga värdena för utfallet av de manuella kontrollerna av slumpmässigt utvalda tidrapporter som redovisas i tabell 1.

De identifierade felaktiga tidrapporter som ledde till återkrav uppgick till 2,2 procent av samtliga ingående tidrapporter för 2021–2023. Det innebär att arbetslöshetskassorna uppskattningsvis hittade 45–69 procent av de tidrapporter som borde generera ett återkrav i sitt ordinarie kontrollarbete under samma period.

**1,0–2,6 %** Sammanviktat intervall i procentenheter av uppskattat mörkertal för tidrapporter med gömda fel, enligt prediktiv modellering för 2021–2023.

---

Vi uppskattar att det här mörkertalsintervallet motsvarar ungefär 322–790 miljoner kronor i felaktigt utbetald arbetslöshetsersättning för perioden 2021–2023. Det motsvarar 0,7–1,8 procent av det utbetalade belopp som inte tidigare påverkats av eventuella återkrav.

Vi uppskattar de felaktiga utbetalningarna under 2024 till 156–383 miljoner kronor, vilket motsvarar 173 000–424 000 ersättningsdagar. Under 2024 upptäckte och återkrävde samtliga arbetslöshetskassor ungefär 260 miljoner kronor av totalt 21,5 miljarder utbetald ersättning. Det innebär att samtliga arbetslöshetskassor upptäckte 40–63 procent av de totala felaktiga utbetalningarna i kronor för nämnda år.

Uppskattad upptäckt andel av felaktiga utbetalningar för 2024 i kronor enligt prediktiv modellering.

---

**40–63 %**

#### 4.2.1.2 Resultat för olika arbetslöshetskassor

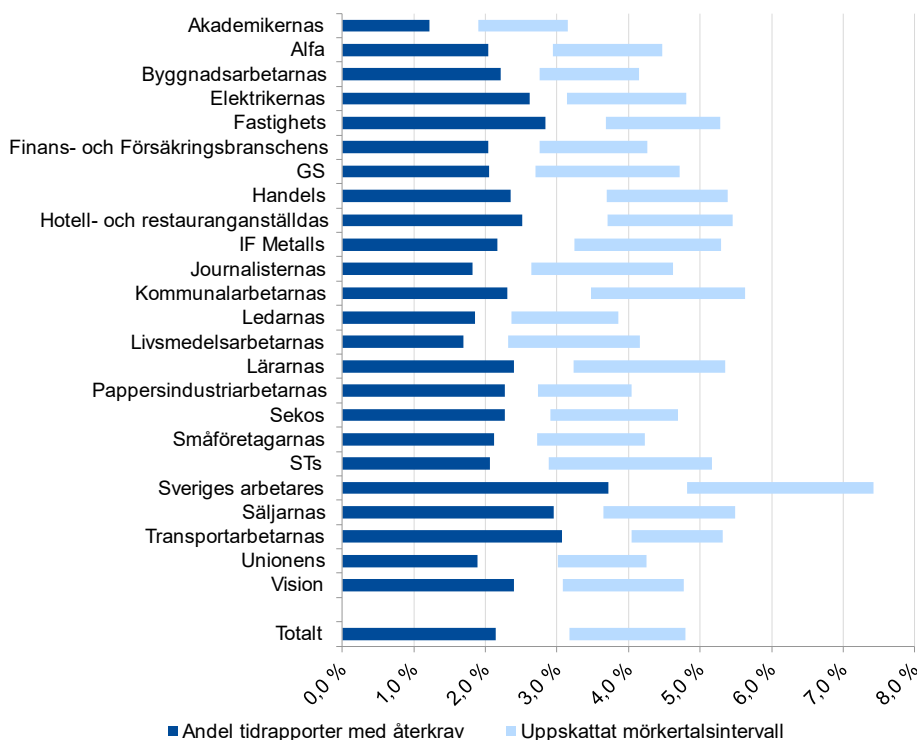
Diagram 2 visar andelen tidrapporter med återkrav och motsvarande uppskattade intervall för mörkertalet för samtliga arbetslöshetskassor beräknat med prediktiv modellering.

---

<sup>14</sup> Sammanviktat genomsnitt baserat på andelen tidrapporter i underlaget.

Lägst andel återkrav hade Akademikernas med 1,2 procent, och högst hade Sveriges Arbetares med 3,7 procent. Uppskattningarna av intervallet för mörkertalen varierade i ungefär samma omfattning. I det lägre spannet fanns till exempel Pappersindustriarbetarnas med 0,5–1,8 procent, och i det övre spannet Sveriges arbetares och Handels med 1,1–3,7 respektive 1,3–3,0 procent. Unionens hade snävast intervall med en differens mellan övre och nedre gräns på 1,2 procentenheter, vilket gav Unionens den lägsta osäkerheten för det uppskattade värdet på mörkertalet.

Diagram 2: Andel tidrapporter med återkrav samt uppskattat mörkertalsintervall för 2021–2023 beräknat med prediktiv modellering



Källa: Prediktiv modellering med data från IAF:s statistik- och tillsynsdatas.

En sambandsanalys visade en svag positiv koppling mellan antalet tidrapporter och mörkertalens nedre gräns, men ingen tydlig koppling mellan andelen återkrav och mörkertalsuppskattningen. Arbetslöshetskassor med låg nedre gräns, som Pappersindustriarbetarnas, Akademikernas och Ledarnas, har oftast smalare intervall, medan de med högre nedre gränser, som Kommunalarbetarnas, Sveriges arbetares och Handels, har bredare intervall, vilket tyder på större osäkerhet. Undantag finns, till exempel Unionens, som har ett brett intervall trots en måttlig nedre gräns.



Det varierande resultatet kan bero på flera faktorer, bland annat olika kontrollrutiner hos arbetslöshetskassorna eller till exempel andelen ersättningstagare med deltidsarbete<sup>15</sup>.

Samtliga resultat från den prediktiva modelleringen för respektive arbetslöshetskassa presenteras i den tillhörande tabellbilagan. Eftersom de statistiska modellerna är baserade på sannolikheter, bör resultatet för en enskild arbetslöshetskassa tolkas med försiktighet, särskilt för arbetslöshetskassor med få ärenden.

#### 4.2.2 Uppskattningar av mörkertalet utifrån arbetslöshetskassornas kontroller av slumpvalda tidrapporter

Genom arbetslöshetskassornas kontroller av slumpmässigt valda tidrapporter har vi kunnat göra en uppskattning av mörkertalet med ett beräknat konfidensintervall<sup>16</sup>. Om vi antar att en tredjedel av de misstänka felen och samtliga av de bekräftade felen leder till återkrav<sup>17</sup>, är andelen tidrapporter som innehåller någon felaktighet som arbetslöshetskassorna inte upptäckt 1,4–4,3 procent med 95-procentig säkerhet.

**1,4–4,3 %** Uppskattat mörkertal för tidrapporter med gömda fel för 2021–2023, enligt arbetslöshetskassornas manuella kontroller.

---

Vi har uppskattat antalet felaktigt utbetalda ersättningsdagar till 85 000–395 000<sup>18</sup>.

Multiplikerat med den genomsnittliga dagpengen innebär det att ungefär 77–357 miljoner kronor betalats ut felaktigt från de tio arbetslöshetskassor som genomfört kontrollerna under 2021–2023. Under den undersökta perioden betalade dessa arbetslöshetskassor ut ungefär 15,2 miljarder kronor i ersättning. Det innebär att motsvarande 0,5–2,3 procent av den utbetalda ersättningen var felaktig, men inte upptäcktes av arbetslöshetskassorna.

Om felen är lika fördelade även på de 14 arbetslöshetskassor som inte utförde några manuella kontroller uppskattas de felaktiga utbetalningarna för samtliga arbetslöshetskassor under 2024 till totalt 108–498 miljoner kronor. Det innebär att

---

<sup>15</sup> Deltidsarbete kan ha viss inverkan på risken för återkrav. Se IAF 2022:12 Arbetslöshetskassornas återkrav av arbetslöshetsersättning.

<sup>16</sup> Ett intervall inom vilket det sanna värdet ligger med 95-procentig säkerhet.

<sup>17</sup> Detta antagande bygger på undersökningar IAF gjort som bland annat visar att tiden från påbörjad handläggning till ett beslutat återkrav kan vara lång.

<sup>18</sup> Uppräkningen gjordes stratifierat per arbetslöshetskassa.

arbetslöshetskassorna i förhållande till återkraven under 2024 upptäckte ungefär 34–71 procent av de uppskattade totala felaktiga utbetalningarna.

Uppskattad andel av de upptäckta felaktiga utbetalningarna för 2024 i kronor, enligt arbetslöshetskassornas manuella kontroller.

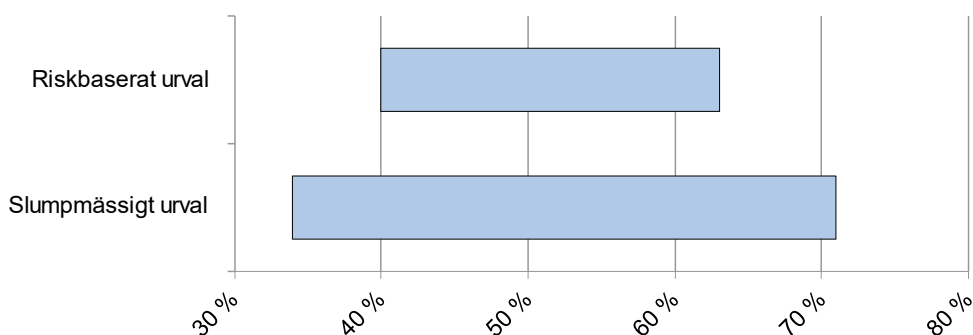
34–71 %

### 4.2.3 Jämförelser med tidigare uppskattningar av mörkertalet

De sammanräknade resultaten i avsnitt 4.2.1 och 4.2.2 ger ett högre mörkertal än tidigare uppskattningar gjorda av IAF med andra metoder<sup>19</sup>. Sammantaget har arbetslöshetskassorna enligt uppskattningarna i den här rapporten upptäckt upp till omkring två tredjedelar av de felaktiga utbetalningarna från arbetslöshetsförsäkringen under 2024, i kronor räknat.

Diagram 3 visar en sammanställning av den uppskattade andelen felaktiga utbetalningarna som arbetslöshetskassorna har upptäckt under 2024. Resultatet av det riskbaserade urvalet ger ett mindre intervall som ryms inom intervallet som kommer från det slumpmässiga urvalet.

Diagram 3: Uppskattade intervall för andel hittade felaktiga utbetalningar för 2024.



Källa: Resultatet av prediktiv modellering samt arbetslöshetskassornas manuella kontroller med data från IAF:s statistik- och tillsynsdatas.

Baserat på de förbättringar av arbetslöshetskassornas kontroller som vi redogör för i kapitel 4.4, anser IAF det rimligt att anta att andelen hittade felaktiga utbetalningar ligger närmare den övre än den nedre gränsen av de uppskattade intervallen, det vill säga omkring två tredjedelar av de felaktiga utbetalningarna.

<sup>19</sup> IAF 2024:3, Upptäckta felaktiga utbetalningar från arbetslöshetskassorna 2021–2023, IAF 2023:3, Upptäckta felaktiga utbetalningar från arbetslöshetskassorna 2020–2022 och IAF 2021:13, Felaktiga utbetalningar i arbetslöshetsförsäkringen 2021.





## 4.3 Riskbaserat urval kan vara bättre än slumpvisa

Tabell 2 visar utfallet av arbetslöshetskassornas kontroller av de tidrapporter med förhöjd risk som de prediktiva modellerna identifierat. Resultatet visar att de prediktiva modellerna hittar fler tidrapporter som innehåller bekräftade eller misstänkta fel, även om den totala omfattningen av felen som hittas inte är stor.

Tabell 2: Sammanställning av modellvalda tidrapporter som kontrollerades manuellt av arbetslöshetskassorna.

Tidrapporter utan kända återkrav	Totalt antal	Slumpmässigt urval	Kontroll	Bekräftat (%)	Misstänkt (%)	Bekräftat + Misstänkt (%)
Enbart urval från prediktiv modellering	140 917	1 000	885	26 (2,9)	20 (2,3)	46 (5,2)
Kvot i jmf. med tabell 1.	3,1 %	1	99,8 %	2,89	1,33	1,93

Källa: IAF:s statistik- och tillsynsdatas.


Det riskbaserade urvalet ledde till en förbättring i träffsäkerheten som motsvarar nästan tre gånger fler träffar än det slumpmässiga urvalet för bekräftade fel. Genomslaget för misstänkta fel var inte lika högt.

IAF observerar att de tidrapporter som de prediktiva modellerna markerat med förhöjd risk ofta ligger nära i tiden till de tidrapporter där det finns kända återkrav, eller tillhör ersättningstagare som haft återkrav tidigare. Värdet av att använda prediktiva modeller för att göra riskbaserade urval kan därför öka om de vanligast förekommande felen följer ett tydligt mönster, exempelvis ligger nära varandra i tid eller att en stor del av felen berör ett relativt sett mindre antal ersättningstagare.

## 4.4 Arbetslöshetskassornas kontroller har förbättrats men kan fortsätta utvecklas

Arbetslöshetskassornas kontrollarbete har genomgått flera förändringar under de senaste åren. Historiskt har arbetslöshetskassorna förlitat sig på årsuppgifter om inkomst, vilket ibland gjort det svårt att härleda inkomster till den tid då den sökande fått ersättning. Sedan 2019 har arbetslöshetskassorna tillgång till månadsvisa arbetsgivardeklarationer från Skatteverket, vilket har möjliggjort bättre kontroller av inkomster från arbete under den tid som den sökande har ersättning<sup>20</sup>. Under de

<sup>20</sup> IAF 2022:13 Felaktiga utbetalningar i arbetslöshetsförsäkringen 2021.



senaste åren har arbetslöshetskassorna fokuserat på att utveckla och utöka dessa kontroller vid sidan av de ordinarie kontroller som görs i handläggningen. Den långsiktiga trenden är att beloppet som arbetslöshetskassorna återkräver har ökat något över tid sedan 2015, vilket kan vara ett tecken på att kontrollarbetet har stärkts.<sup>21</sup>

IAF:s tidigare granskningar visar också att arbetslöshetskassornas åtgärder för att motverka felaktiga utbetalningar har haft effekt, men att effekterna av kontrollerna kan variera. Skälet är att arbetslöshetskassorna är beroende av att de ersättningssökande själva lämnar in uppgifter som arbetslöshetskassorna behöver för att kunna kontrollera att rätt ersättning har betalats ut. Medan andelen upptäckta felaktiga utbetalningar från arbetslöshetsförsäkringen har varierat under de senaste åren, har andelen ersättningstagare som fått återkrav ökat. Mellan 2017 och 2021 ökade andelen ersättningstagare som fått återkrav från cirka 10 till 17 procent.<sup>22</sup> Sammansättningen av ersättningstagarna som fått återkrav har också förändrats.<sup>23</sup>

Arbetslöshetskassornas kontrollarbete har blivit mer effektivt över tid, men det finns fortfarande utmaningar och behov av förbättringar. En del arbetslöshetskassor har under perioden infört automatiserade kontroller, som innebär att handläggarna uppmärksammas på ärenden som kräver en kontroll av att rätt ersättning har betalats ut.<sup>24</sup>

Prediktiva modeller kan vara ytterligare ett verktyg för arbetslöshetskassorna att snabbare kunna hitta felaktiga utbetalningar. Sådana modeller kan tränas för att upptäcka mönster och avvikelser i ansökningarna om arbetslöshetsersättning, som IAF gjort i den här granskningen.

---

<sup>21</sup> IAF 2024:4 Analys av arbetslöshetskassornas kontrollarbete.

<sup>22</sup> IAF 2022:11 Analys av arbetslöshetskassornas kontrollarbete.

<sup>23</sup> IAF 2022:12 Arbetslöshetskassornas återkrav av arbetslöshetsersättning

<sup>24</sup> IAF 2022:11 Analys av arbetslöshetskassornas kontrollarbete.



# Källor

## Författningar

Lag (1997:238) om arbetslöshetsförsäkring.

Lag (1997:239) om arbetslöshetskassor.

## Andra publikationer

IAF 2021:13, Felaktiga utbetalningar i arbetslöshetsförsäkringen 2021.

IAF 2022:11, Analys av arbetslöshetskassornas kontrollarbete.

IAF 2022:12, Arbetslöshetskassornas återkrav av arbetslöshetsersättning.

IAF 2023:3, Upptäckta felaktiga utbetalningar från arbetslöshetskassorna 2020–2022.

IAF 2024:3, Upptäckta felaktiga utbetalningar från arbetslöshetskassorna 2021–2023.

IAF 2024:4, Analys av arbetslöshetskassornas kontrollarbete.

Postadress:  
IAF  
Box 210  
641 22 Katrineholm

Telefon: 0150 - 48 70 00  
E-post: [iaf@iaf.se](mailto:iaf@iaf.se)  
Webbplats: [www.iaf.se](http://www.iaf.se)

